

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 20 września 2005 r.

37005

RPO-510067-III/05/DB

Pani
Izabela Jaruga - Nowacka
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

Szanowna Pani Premier,

Na mocy postanowień ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 121, poz. 1264), od 1 stycznia 2005 r. weszły w życie przepisy określające nowe zasady w zakresie orzecznictwa lekarskiego. Przepisy te wprowadziły dwuinstancyjność orzecznictwa lekarskiego przy ubieganiu się o świadczenia, których warunkiem nabycia jest istnienie niezdolności do pracy. W pierwszej kolejności o zdolności do pracy orzeka lekarz orzecznik ZUS a następnie komisja lekarska, o ile od orzeczenia lekarza orzecznika został wniesiony sprzeciw. Zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.), orzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczenia. Od decyzji organu rentowego, osobie zainteresowanej przysługuje odwołanie do sądu.

Orzeczenie lekarza orzecznika obejmuje nie tylko ocenę stopnia niezdolności do pracy, ale także ustalenie daty powstania niezdolności do pracy. Powstanie niezdolności do pracy poza okresami, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów powoduje, że ubezpieczony nie spełnia warunków nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Uprzejmie informuję Panią Premier, że wpłynęła do mnie skarga od osoby, która nie wniosła sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS uznającego skarżącego za

niezdolnego do pracy. Wobec legitymowania się wymaganym stażem ubezpieczenia skarżący pozostawał w przekonaniu: o spełnieniu warunków nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Dopiero z uzasadnienia decyzji organu rentowego dowiedział się, że nie spełnia warunków nabycia prawa do renty z uwagi na to, że wskazana przez lekarza orzecznika data powstania niezdolności do pracy przypada po upływie 18 miesięcy od ustania okresów zatrudnienia. Niewątpliwie orzeczenie lekarza orzecznika ZUS było podstawą wydania decyzji organu rentowego i mogło stanowić na mocy art. 477⁹ § 3¹ K.p.c. podstawę odrzucenia przez sąd okręgowy odwołania od takiej decyzji. Zgodnie z tym przepisem sąd odrzuci odwołanie w sprawie o świadczenie z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji, a podstawę do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli osoba zainteresowana nie wniosła sprzeciwu od tego orzeczenia do komisji lekarskiej ZUS i odwołanie jest oparte wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia. Przepis ten nie precyzuje jednak, że wniesienie sprzeciwu powinno obejmować również objęte orzeczeniem stwierdzenie daty powstania niezdolności do pracy. Dodać należy, że badanie warunków nabycia prawa do renty odbywa się w zasadzie dopiero po skompletowaniu przez ubezpieczonego odpowiednich dokumentów i przekazaniu ich do organu rentowego, a więc w czasie uniemożliwiającym skuteczne wniesienie sprzeciwu do komisji lekarskiej, a ponadto z praktyki orzeczniczej wynika, że ustalenie daty powstania niezdolności do pracy jest często utrudnione lub niemożliwe i wówczas za datę powstania niezdolności do pracy przyjmuje się datę zgłoszenia wniosku o świadczenie.

Przepis art. 477⁹ § 3¹ K.p.c. został dodany w ramach reformy orzecznictwa dla celów rentowych na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. wymienionej na początku wystąpienia. W mojej ocenie redakcji tej regulacji można postawić zarzut braku dostatecznej określoności, co może negatywnie oddziaływać na realizację prawa do sądu. Kwestia o tak fundamentalnym znaczeniu, z punktu widzenia prawa do zabezpieczenia społecznego, powinna zostać uregulowana w sposób, który odpowiada pewnym wymogom precyzji w szczególności, gdy dotyczy to regulacji kodeksowej dotyczącej postępowania cywilnego.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), uprzejmie proszę Panią Premier o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/